

بررسی ارتباط میان سرمایه سازمانی، اجتناب از مالیات و ارزش شرکت (شواهدی از بورس اوراق بهادر تهران)

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۱/۲۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۳/۰۴

کد مقاله: ۱۴۸۵۶

خسرو مرادی شهدادی^۱، مریم صادقی^۲

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی ارتباط میان سرمایه سازمانی، اجتناب از مالیات و ارزش شرکت (شواهدی از بورس اوراق بهادر تهران) طی سال‌های ۱۳۹۵-۱۳۹۹ مورد بررسی قرار گرفته است. روش پژوهش از نوع همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادر تهران می‌باشد که به روش حذف سیستماتیک ۱۰۵ شرکت انتخاب شدند. تجزیه و تحلیل به دست آمده از داده‌ها در فرضیه اول نشان می‌دهد که بین سرمایه سازمانی و اجتناب از مالیات ارتباط معناداری وجود دارد. همچنین نتیجه فرضیه دوم حاکی از آن بود که بین سرمایه سازمانی و ارزش شرکت ارتباط معناداری وجود دارد.

واژگان کلیدی: سرمایه سازمانی، اجتناب از مالیات، ارزش شرکت، بورس اوراق بهادر تهران

۱- عضو هیأت علمی، استادیار گروه مدیریت مالی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد قشم (نویسنده مسئول)
shahdadikh@gmail.com

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت مالی، گروه مدیریت، واحد قشم، دانشگاه آزاد اسلامی، ایران

۱- مقدمه

پژوهش‌های پیشین نشان می‌دهد که سرمایه سازمانی محرک اصلی رشد و رقابت در سطح کشور و شرکت است. در سطح کشور، آتسکون و کهو (۲۰۰۵) نشان دادند که سرمایه سازمانی بیش از ۴۰٪ از جریان نقدی تولید شده توسط همه دارایی‌های نامشهود در حساب‌های درآمد ملی و محصول ایالات متعدد را نشان می‌دهد. در سطح شرکت، مطالعات نشان می‌دهد که سرمایه سازمانی عملکرد برتر عملیاتی، سرمایه‌گذاری و نوآوری را تسهیل می‌کند، که به نوبه خود نتایج عملیات آتی، بازده سهام و عملکرد معاملات را افزایش می‌دهد (Hasan et al., 2021). سرمایه سازمانی ممکن است منجر به مشکلات نمایندگی شود زیرا مالکیت مشترک و حقوق مالکیت حاکم بر سرمایه سازمانی منجر به استعدادهای کلیدی و سهامداران در مورد جریان نقدی ابانته از سرمایه سازمانی می‌شود. این اشتراک جریان نقدی، استعدادهای کلیدی را برای استفاده از سرمایه سازمانی برای به حداقل رساندن منافع خود تحریک می‌کند (اسفیلد و پاپانیکولا، ۲۰۱۴). سرمایه سازمانی نشان دهنده ذخایر داشت، قابلیت‌ها، فرهنگ، فرآیندهای تجاری و سیستم‌های یک شرکت است که تطبیق مهارت‌های انسانی و سرمایه فیزیکی را برای افزایش کارایی سازمانی تسهیل می‌کند. مبحث مالیات به سبب نقش ویژه، تأثیرات و همچنین قوانین، مقررات و ساز و کارهای حاکم بر آن، از قدیم مورد توجه صاحب نظران اقتصاد، مالیه عمومی، سیاست‌سازان و حتی عموم مردم قرار داشته است (مریم نوبخت و یونس نوبخت، ۱۴۰۰). مالیات در واقع، به نوعی، پرداخت هزینه‌ی زندگی اجتماعی مسوب می‌شود. با این حال مالیات بر درآمد از منظر شرکت‌ها هزینه‌ی می‌باشد (مریم نوبخت و یونس نوبخت، ۱۴۰۰). هزینه‌ای که بر تمام واحدهای اتفاقی که به نوعی درآمدزایی می‌کنند، از جانب دولت تحمل می‌شود. بدین ترتیب چنانچه شرکت‌ها و اشخاص حقوقی به عنوان واحدهای تلقی شوند که در جهت دستیابی سود و بازده فعالیت می‌نمایند، میتوان انتظار داشت که به دنبال چاره‌ای در جهت کاهش مالیات پرداختی خود باشند (مریم نوبخت و یونس نوبخت، ۱۴۰۰). سرمایه سازمانی تا حدودی در سازمان تعییه شده است (به عنوان مثال، دانش و تخصص سازمانی، فرآیندها و شیوه‌های کسب و کار، برنامه‌های استخدام و آموزش، و طراحی کار، و همچنین در استعدادهای کلیدی شرکت مانند مدیران، مهندسان، فروشندهان و کارکنان پژوهشی). سرمایه سازمانی، همانطور که توسط داشت خاص در شرکت مدون، یکارچه و نهادینه شده در مورد رویه و فرآیند کسب و کار به دست آمده است، ممکن است به شرکت‌ها کمک کند تا کد پیچیده مالیاتی شرکت را بهتر درک کنند و بنابراین از تفاوت در نرخ‌های مالیاتی، ترجیحات مالیاتی و همچنین وضعیت مالیاتی، در شرکت‌هایی با سرمایه سازمانی بالا بهتر می‌توانند از مالیات بیشتر اجتناب کنند و کارایی مالیاتی بیشتری را به دست آورند. اگرچه سرمایه سازمانی در استعدادهای کلیدی شرکت یافته است، اما کارایی آن خاص شرکت مدنظر است (اسفیلد و پاپانیکولا، ۲۰۱۳). بنابراین، هم سهامداران و هم جریان‌های نقدی حاصل از سرمایه سازمانی را به اشتراک می‌گذارند. از آنجایی که اجتناب مالیاتی جریان‌های نقدی و درآمد پس از مالیات را افزایش می‌دهد، این افزایش‌ها ممکن است انگیزه شرکت‌هایی با سرمایه سازمانی بالا را برای اجتناب از مالیات بیشتر برای به حداقل رساندن منافع برای مدیران و سهامداران ایجاد کند. بر اساس دیدگاه ارزش آفرینی می‌توان با استفاده از اجتناب مالیاتی اقدام به افزایش ارزش شرکت و در نهایت ارزش آفرینی کرد (مریم نوبخت و یونس نوبخت، ۱۴۰۰). چرا که اجرای راهبردی اجتناب از مالیات سبب حفظ منابع در داخل شرکت می‌شود. در صورتیکه هزینه و ریسکی به منظور اجتناب از پرداخت مالیات وجود نداشته باشد، بدین صورت جریان‌های نقد و سود خالص افزایش می‌یابد. مدیران توانمند نیز می‌توانند از منابع ایجاد شده در جهت افزایش ثروت سرمایه‌گذاران به کارگیری نمایند، در صورت برقراری این شرایط، شرکت‌ها می‌بین به اجتناب از مالیات خواهند داشت (مریم نوبخت و یونس نوبخت، ۱۴۰۰). از آنجایی که سرمایه سازمانی دانش، تخصص، فرآیندها و سیستم‌های کسب و کار در داخل شرکت می‌شود. در صورتیکه هزینه و اداری شرکت برای اندازه‌گیری سهام شرکت از سرمایه سازمانی استفاده می‌شود بخش بزرگی از هزینه‌های فروش، عمومی و اداری شرکت شامل هزینه‌های مربوط به زیرساخت فناوری اطلاعات، سیستم‌های اطلاعاتی، تحقیق و توسعه، آموزش کارکنان، ایجاد دانش، مشاوره استراتژی، ارتقای برنده و بهبود فرآیندهای کسب و کار است. سرمایه سازمانی، دانش، تخصص، فرآیندهای تجاری و سیستم‌هایی را که در داخل شرکت ابانته شده است نشان می‌دهد که تطابق بین نیروی کار و سرمایه فیزیکی را تسهیل می‌کند و به شرکت اجازه می‌دهد تا از منابع خود به طور مؤثرتری برای بهبود کارایی سازمانی، از جمله کارایی مالیاتی استفاده کند (Hasan et al., 2021). با توجه به توضیحات ارائه شده اکنون سوالات زیر مطرح می‌شود:

آیا بین سرمایه سازمانی، اجتناب از مالیات رابطه معناداری وجود دارد؟

آیا بین سرمایه سازمانی و ارزش شرکت رابطه معناداری وجود دارد؟

۲- چارچوب نظری

۲-۱- سرمایه سازمانی، اجتناب از مالیات شرکت و ارزش شرکت

سرمایه سازمانی نشان دهنده ذخایر داشت، توانایی‌ها، فرهنگ، رویه‌های تجاری و سیستم‌های یک سازمان است که تطبیق مهارت‌های انسانی و سرمایه فیزیکی را به منظور افزایش اثربخشی سازمانی تسهیل می‌کند. در اصل، سرمایه سازمانی تا حدودی

در سازمان تعییه شده است. اهمیت سرمایه سازمانی توسط سرمایه‌گذاری‌های شرکت‌ها در این منبع، که به طور پیوسته در دو دهه گذشته در حال رشد بوده‌اند، تاکید مم شود.

رشد ثابت سرمایه سازمانی ، بزرگی مطلق اجتناب از مالیات شرکتی، و پیامدهای آنها برای نتایج در سطح شرکت و کل اقتصاد، منطق قوی برای برسی رابطه بین سرمایه سازمانی و اجتناب مالیاتی شرکتی ارائه می کند. در یک مطالعه اخیر اجتناب از مالیات شرکت ها به طور قابل توجهی در ۲۵ سال گذشته افزایش یافته است. هزینه های اجتناب از مالیات در ایالات متحده حدود ۲۰۰ میلیارد دلار در هر سال تخمین زده می شود. کشورهای پناهگاه تحقیقات آکادمیک بسیاری از ویژگی های سطح شرکت را برای درک تقاضات های مقطعی در اجتناب از مالیات شرکت ها برسی کرده است. به عنوان مثال، استناد تحقیقات قبلی مبنی بر اینکه شرکت ها از دارایی های نامشهود مانند حق ثبت اختراع و علامات تجاری از طریق مرکز مالی خارج از کشور که نرخ مالیات شرکتی کمتر از نرخ مالیات شرکتی ایالات متحده دارند برای افزایش جریان های نقدی و درآمد پس از مالیات خود استفاده می کنند. با این حال، این ویژگی ها قادر به جذب بیشتر افزایش اجتناب مالیاتی نیستند. علی رغم شواهدی که نشان می دهد شرکت ها در «اقتصاد جدید» به طور قابل توجهی در سرمایه سازمانی سرمایه گذاری می کنند تا به مزیتهای رقابتی پایدار دست یابند، میزان استفاده شرکت ها از سرمایه سازمانی ، یک دارایی مخفی مبتنی بر انسان گزارش نشده، در برنامه ریزی و استراتژی های مالیاتی تا حد زیادی ناشناخته است.

ما پیش‌بینی می‌کنیم که سرمایه سازمانی به دلایل زیر به طور مثبت با اجتناب از مالیات شرکت‌ها مرتبط است. اولاً برنامه‌ریزی مالیاتی، انطباق و اجرا، اقداماتی پرهزینه، زمان بر و داشن بر هستند که نیازمند تخصیص منابع اقتصادی قابل توجهی هستند. سرمایه سازمانی، همانطور که توسط دانش مدون، یکپارچه و نهادینه شده خاص شرکت در مورد رویه و فرآیند کسب و کار به دست آمده است، ممکن است به شرکت‌ها کمک کند تا کد پیچیده مالیاتی شرکت را بهتر درک کنند و در نتیجه از تقاضاوت در نزخ‌های مالیاتی، ترجیحات مالیاتی و وضعیت مالیاتی استفاده کنند. بنابراین، شرکت‌هایی که دارای سرمایه سازمانی بالا هستند، بیشتر می‌توانند از مالیات بیشتر پرهیز نمایند و به کارایی مالیاتی بیشتری دست یابند. ثانیاً، اگرچه سرمایه سازمانی در استعدادهای کلیدی شرکت تجسس یافته است، کارایی آن خاص شرکت است. بنابراین، هم سهامداران و هم استعدادهای کلیدی جریان‌های نقدی حاصل از سرمایه سازمانی را به اشتراک می‌گذارند. از آنجایی که اجتناب مالیاتی جریان‌های نقدی و درآمد پس از مالیات را افزایش می‌دهد، این افزایش‌ها ممکن است انگیزه شرکت‌هایی با سرمایه سازمانی بالا را برای اجتناب از مالیات بیشتر برای به حداقل رساندن نفاذ برابی مدیران و سهامداران ایجاد کند (حسن و همکاران، ۲۰۲۱).^۱

۳- مروری بر پژوهش‌های پیشین

بخردی نسب (۱۴۰۰) در پژوهشی به بررسی "تأثیر اجتناب مالیاتی بر سرمایه گذاری کار با در نظر گرفتن نقش تعديل گر توانایی مدیریت و راهبری شرکتی؛ رویکردی نوین در سنجش اجتناب مالیاتی در سطح اقتصاد" پرداخت. شواهد نشان داد که مدیران توانا با اجتناب از پرداخت مالیات، قدرت اثرگذاری بر کارایی سرمایه گذاری را ندارند. همچنین در شرکت هایی با توانایی های پایین مدیریتی، هنگامی که اجتناب مالیاتی افزایش می یابد، کارایی سرمایه گذاری کاهش نمی یابد. ولی در شرکت هایی با توانایی های بالای مدیریتی، هنگامی که اجتناب مالیاتی افزایش می یابد، کارایی سرمایه گذاری افزایش می یابد. دیگر نتایج نشان می دهد که در شرکت هایی با راهبری شرکتی ضعیف، هنگامی که اجتناب مالیاتی افزایش می یابد، کارایی سرمایه گذاری کاهش نمی یابد و در شرکت هایی با راهبری شرکتی قوی، هنگامی که اجتناب مالیاتی افزایش می یابد، کارایی سرمایه گذاری افزایش نمی یابد. بر این اساس به عنوان توصیه های اجرایی برای نظام مالی و اقتصادی کشور، علی الخصوص بازار سرمایه که سهم مهمی در اقتصاد کلان کشور دارد، پیشنهاد می شود مدیران شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، تحت هیچ شرایطی، از راهبرد های حسوانه مالیاتی استفاده ننمایند.

سجادی و قجریگی (۱۴۰۰) در پژوهشی به "بررسی تاثیر سطح سرمایه سازمانی بر نگهداری و نقد در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران" پرداختند. نتیجه آزمون فرضیه نشان داد که سرمایه سازمانی تاثیر مثبت و معناداری بر نگهداری و نقد دارد. نتایج این مطالعه می تواند مورد توجه قانون گذاران، سرمایه گذاران و مدیران شرکت ها قرار گیرد.

مریم نوبخت و یونس نوبخت (۱۳۹۹) در پژوهشی به بررسی تاثیر اجتناب از پرداخت مالیات بر معیارهای حسابداری ارزش شرکت: جریان نقد آزاد برای واحد تجاری و جریان نقد آزاد ناشی از کسب و کار پرداختند. یافته های پژوهش نشان می دهد که اجتناب از پرداخت مالیات بر معیارهای حسابداری ارزش شرکت تاثیر مثبت و معنی داری دارد، به این معنی که با افزایش اجتناب مالیاتی ارزش شرکت افزایش می یابد. شدت این افزایش در ارزش برآورده شرکت از طریق جریان نقد آزاد ناشی از کسب و کار نسبت به ارزش برآورده شرکت از طریق جریان نقد آزاد برای واحد تجاری بیشتر است که می تواند ناشی از خنثی شدن اثر تامین مالی در آن باشد. بدین ترتیب نتایج پژوهش حاکی از تأیید تیوپری ارزش آفرینی در رابطه بین فعالیت های اجتناب مالیاتی و ارزش شرکت است.

۴- اهمیت و ضرورت پژوهش

اهمیت سرمایه سازمانی توسط سرمایه‌گذاری‌های شرکت‌ها که در دو دهه گذشته به‌طور پیوسته در حال رشد بوده‌اند، مورد تایید پژوهشگران بوده است (Hasan et al., 2021) (اسفلد و پابنیکولا، ۲۰۱۴). اما با این حال در بحث سرمایه سازمانی تحقیقات کمی صورت گرفته است. علی‌رغم شواهدی که نشان می‌دهد شرکت‌ها در «اقتصاد جدید» به‌طور عمده در سرمایه سازمانی سرمایه‌گذاری می‌کنند تا به مزیت‌های رقابتی پایدار دست یابند (Hasan et al., 2021)، میزان استفاده شرکت‌ها از سرمایه سازمانی، یک دارایی نامشهود مبتنی بر انسان گزارش نشده، در برنامه‌ریزی و استراتژی های مالیاتی تا حد زیادی ناشناخته است. شرکت‌ها می‌توانند بر اساس توامندی کارکنان در بحث سرمایه سازمانی می‌توانند به تصمیمات مدیران نیز کمک نمایند اجتناب مالیاتی مستلزم تمام معاملات و ترتیباتی است که منجر به کاهش بدھی های مالیاتی شرکت می‌شود. دیدگاه سنتی اجتناب از مالیات نشان می‌دهد که مدیران منطقی در صورتی که منافع حاشیه‌ای بیشتر از هزینه‌های نهایی باشد، فعالیت‌های اجتناب از مالیات را انجام می‌دهند. این امر به این دلیل است که پس اندازه‌های مالیاتی ناشی از اجتناب مالیاتی از نظر اقتصادی زیاد است و در دسترس بودن جریان‌های نقدی را افزایش می‌دهد که به طور مستقیم یا غیرمستقیم هم سهامداران و هم مدیران را به نفع خود می‌سازد. در مقابل، دیدگاهی در خصوص اجتناب مالیاتی استدلال می‌کند که مدیران فرصت طلب از اجتناب مالیاتی به عنوان ابزاری برای به حداقل رساندن منافع خود استفاده می‌کنند. مطالعات نشان می‌دهد که شرکت‌هایی که ارزش آن‌ها به طور نامتناسبی از دارایی‌های نامشهود به دست می‌آید، با مالیات کمتر مواجه می‌شوند، زیرا طبق گزارش‌ها، تحرک نسبی دارایی‌های نامشهود تغییر درآمد را تسهیل می‌کند. به عنوان مثال، دیرنج و همکاران (۲۰۱۳) نشان می‌دهد که دارایی‌های نامشهود فرصت هایی را برای تغییر درآمد درون شرکت ایجاد می‌کند که در نهایت باعث صرفه‌جویی در مالیات شرکت می‌شود. با توجه به اینکه تصمیمات شرکتی (شامل برنامه‌ریزی مالیاتی و استراتژی ها) توسط افراد گرفته می‌شود، منطقی است انتظار داشت که اجتناب مالیاتی اثرات مدیریتی قابل توجهی را نشان دهد. برخی پژوهش‌ها نشان داده است که مدیران توامندتر با اجتناب مالیاتی بیشتری همراه هستند. سیستم‌های تجاری مدون به شرکت‌های دارای سرمایه سازمانی در برنامه‌ریزی مالیاتی کمک می‌کند تا فرصت‌های

محفوظی و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهشی به "بررسی سرمایه سازمانی و رفتار چسبنده هزینه‌های فروش، عمومی و اداری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران) با استفاده از مدل‌های ABJ و گستره "پرداختند. نتایج پژوهش، بیانگر عدم وجود رابطه معنی دار بین دو عامل سرمایه سازمانی و چسبنده‌ی هزینه‌های فروش، عمومی و اداری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است.

حسن و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهشی به برسی "سرمایه سازمانی، اجتناب از مالیات شرکت، و ارزش شرکت" پرداختند. نتایج نشان داد که شرکت‌هایی با سطوح بالاتر سرمایه سازمانی (OC) سطوح بالاتر از اجتناب مالیاتی را نشان می‌دهند و سهامداران اجتناب مالیاتی شرکت‌های سرمایه سازمانی بالا را به عنوان افزایش ارزش می‌بینند. رابطه اجتناب از مالیات سرمایه سازمانی عمدتاً در شرکت‌هایی با حاکمیت داخلی خوب و محیط اطلاعاتی و در شرکت‌هایی که با محدودیت‌های مالی شدید مواجه هستند، آشکار می‌شود. علاوه بر این اجتناب از مالیات توسط شرکت‌های دارای سرمایه سازمانی بالا، جریان نقدی آتی را افزایش می‌دهد و شرکت‌هایی با سرمایه سازمانی بالا احتمال بیشتری برای سرمایه‌گذاری در شرکت‌های تابعه بهشت مالیاتی دارند. به طور کلی، شواهد ما نشان می‌دهد که سرمایه سازمانی کارایی مالیاتی شرکت‌ها را افزایش می‌دهد.

وانگ و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهشی به برسی "اصلاحات مالکیت مختلط و اجتناب از مالیات شرکت": شواهدی از شرکت‌های فهرست شده چینی "پرداختند. نتایج نشان داد که شرکت‌هایی که سطح پوشش رسانه‌ای بالایی دارند و در منطقه‌ای با اجرای ضعیف مالیات یا تمایل زیاد به تمکزدایی دولت قرار دارند، مشخص‌تر است.

لمپنیوس و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهشی به "اندازه گیری نرخ مالیات شرکت‌ها و اجتناب از پایه مالیاتی شرکت‌های داخلی و چند ملیتی ایالات متحده" پرداختند. آنها با استفاده از داده‌های شبیه‌سازی، قانون اصلاح مالیات در سال ۱۹۸۶، قانون کاهش مالیات و مشاغل سال ۲۰۱۷، تغییرات در اجتناب از نرخ مالیات و اجتناب از پایه مالیاتی در طول زمان، دوره‌های زمانی استهلاک پاداش، چندین تقسیم نمونه از شرکت‌های چندملیتی ایالات متحده و شرکت‌های داخلی، تفاوت‌های بین صنایع، و شرکت‌هایی که در مکان‌های بهشت مالیاتی به برسی پرداختند. نتایج این پژوهش به تنظیم کننده‌ها و محققان اجازه می‌دهد تا بینش‌هایی را در مورد این دو استراتژی اجتناب از مالیات از لحاظ مفهومی متفاوت به دست آورند.

گوپتا و کریشنامورتی (۲۰۲۱) در پژوهشی به برسی مسئولیت اجتماعی شرکت را به دست آورده‌اند. مثبت قوی بین سودآوری شرکت، بهره‌وری، بهره‌وری کل عوامل، کارایی و مسئولیت اجتماعی شرکت در صنایع غیررقابتی را مشاهده نمودند.

فرانسیس و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهشی به برسی تأثیر سرمایه سازمان بر نوآوری شرکت پرداختند. نتایج نشان داد که سرمایه سازمانی شرکت‌ها تأثیر مثبت و اقتصادی مهمی بر نوآوری دارد. به طور خاص، متوجه می‌شویم که شرکت‌هایی با سرمایه سازمانی بیشتر، تعداد بیشتر اختراعات بیشتری دارند و استنادهای بیشتری در مورد ثبت اختراعات خود دریافت می‌کنند. نتایج نسبت به معیارهای جایگزین سرمایه و نوآوری سازمان و نگرانی‌های درون‌زایی قوی هستند.

اجتناب از مالیات را با هزینه نهایی کمتر شناسایی و از آنها بهره‌برداری کنند. بنابراین، فرآیندهای تجاری کارآمد و سیستم‌های شرکت‌های دارای سرمایه سازمانی بالا می‌توانند به این گونه شرکت‌ها کمک کنند تا سودهای شرکتی خود را در مراکز مختلف سود (مثالاً از طریق قیمت‌گذاری انتقال داخلی) بهتر تخصیص دهند و از تفاوت‌های نرخ‌های مالیاتی، معافیت‌های مالیاتی، کسر مالیات، سرمایه‌گذاری کنند. و اعتبارات مالیاتی به روشنی کارآمدتر، در نتیجه منجر به کارایی مالیاتی بیشتر می‌شود. دوم، یکی از مزایای آشکار اجتناب مالیاتی این است که مقدار جریان‌های نقدی موجود برای شرکت را افزایش می‌دهد. اجتناب از مالیات نیز پتانسیل ایجاد بازده مشیت سرمایه را دارد. لذا این پژوهش حائز اهمیت است که ارتباط میان سرمایه سازمانی، اجتناب از مالیات و ارزش شرکت در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را مورد ارزیابی قرار دهیم.

۵- روش تحقیق

۱- ابزار گردآوری اطلاعات

جهت محاسبه متغیرهای پژوهش از صورت‌های مالی که در پایان سال مالی توسط شرکت‌ها بر روی سایت قرار می‌گیرد استفاده شده است. سپس بر اساس متغیرهایی که مورد نیاز است از داده‌ها را از صورت‌های مالی استخراج نموده و در فایل اکسل دسته‌بندی و محاسبات اولیه انجام می‌گیرد. در پایان داده‌ها با نرم افزار ایوبوز تجزیه و تحلیل می‌شوند. شایان ذکر است بخش ادبیات پژوهش نیز از پژوهش‌های کاربردی و مقالات معتبر استفاده شده است.

۲- روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

جهت ارزیابی ارتباط میان متغیرها از تکنیک آماری رگرسیون چند متغیره بر اساس داده‌های پنل استفاده می‌گردد.

۳- فرضیه‌های پژوهش

1. بین سرمایه سازمانی و اجتناب از مالیات رابطه معناداری وجود دارد.
2. بین سرمایه سازمانی و ارزش شرکت رابطه معناداری وجود دارد.

۴- جامعه آماری و تعداد نمونه

جامعه آماری این پژوهش را کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تشکیل می‌دهد که به روش حذف سیستماتیک ۱۰۵ شرکت انتخاب گردید.

۶- مدل‌های تحلیلی تحقیق و بیان متغیرها

مدل فرضیه اول

$$\text{TaxAvoidance} = \alpha_0 + \beta_1 \text{OC} + \beta_2 \text{Size} + \beta_3 \text{Lev} + \beta_4 \text{MTB} + \beta_5 \text{ROA} + \beta_6 \text{FOR-INC} + \beta_7 \text{Cash} + \beta_8 \text{PPE} + \beta_9 \text{INTAIN} + \beta_{10} \text{EQUITY-INC} + \beta_{11} \text{MA-Score} + \epsilon_0$$

مدل فرضیه دوم

$$\text{QTOBIN} = \alpha_0 + \beta_1 \text{OC} + \beta_2 \text{Size} + \beta_3 \text{Lev} + \beta_4 \text{ROA} + \beta_5 \text{R\&D} + \beta_6 \text{CAPEX} + \beta_7 \text{PPE} + \epsilon_0$$

این مدل برگرفته از پژوهش (Hasan et al., 2021) می‌باشد. بر اساس مدل فوق:

متغیرهای وابسته:

Tax Avoidance: اجتناب مالیاتی می‌باشد به عنوان متغیر وابسته در این پژوهش؛ از طریق هزینه مالیات بر درآمد تقسیم بر درآمد قبل از مالیات منهای اقلام ویژه به دست می‌آید.

QTOBIN: ارزش شرکت می‌باشد در این پژوهش به عنوان متغیر وابسته است؛ از مجموع ارزش دفتری دارایی‌ها و ارزش بازار حقوق صاحبان سهام سپس تقسیم بر ارزش دفتری دارایی‌ها

متغیر مستقل:

OC: سرمایه سازمانی می‌باشد، به عنوان متغیر مستقل در این پژوهش؛ از طریق هزینه فروش اداری و عمومی به دست می‌آید که بر اساس پژوهش (حسن و همکاران، ۲۰۲۱) از این فرمول استفاده می‌شود:

$$OC_i = \frac{(SG & A_{i,t} \times \lambda OC)}{g + \delta OC}$$

OC، نشان دهنده سرمایه سازمانی شرکت در سال جاری

δOC نشان دهنده نرخ استهلاک سرمایه سازمانی

SG & Ai، نشان دهنده هزینه‌های فروش و اداری عمومی شرکت در سال جاری

OC نشان دهنده درصد هزینه‌های فروش و اداری عمومی است که در سرمایه سازمانی، سرمایه گذاری شده است.
و نشان دهنده متوسط نرخ رشد هزینه‌های فروش اداری و عمومی در سطح شرکت است.

باقیه به پژوهش‌های قبلی (اسفیلد و پاپانیکولا، ۲۰۱۳؛ پترز و تیلور، ۲۰۱۷)، مقدار OC برابر با ۳۰٪ استفاده می‌کنیم. همچنین بر اساس پژوهش پترز و تیلور (۲۰۱۷) نرخ استهلاک ۲۰ درصد، را شامل می‌سیمیم.

متغیرهای کنترلی پژوهش:

SIZE: اندازه شرکت می‌باشد. از طریق لگاریتم طبیعی ارزش بازار حقوق صاحبان سهام به دست می‌آید (Hasan et al., 2021).

LEV: اهرم مالی می‌باشد. از تقسیم بدھی کل بر دارایی کل به دست می‌آید.

MTB: رشد شرکت می‌باشد. ارزش بازار تقسیم بر ارزش دفتری دارایی به دست می‌آید.

ROA: بازده دارایی می‌باشد. از تقسیم سود خالص بر دارایی کل به دست می‌آید.

FOR-INC: متغیر شاخصی که در صورت ثبت بودن درآمد عملیات خارجی شرکت قبل از مالیات برابر یک، در غیر این صورت صفر است.

CASH: وجه نقد عملیاتی تقسیم بر کل دارایی‌ها

PPE: خالص دارایی، ماشین آلات و تجهیزات تقسیم بر کل دارایی‌ها

INTAIN: دارایی‌های نامشهود تقسیم بر کل دارایی‌ها

EQUITY-INC: درآمد حقوق صاحبان سهام در سود تقسیم بر کل دارایی‌ها

MA-SCORE: سنجش توانایی مدیریتی بر اساس پژوهش (شققی، عالی فامیان، ۱۳۹۷) و دمرجان و همکاران (۲۰۱۲).

۷- توانایی مدیریت بر اساس مدل دمیرجیان

توانایی مدیران، به منظور استفاده بهتر مدیران شرکت از منابع است؛ به این معنی که در سطح ثابتی از منابع قادر باشند به خروجی حداکثری دست یابند یا منابع کمتری برای دستیابی به خروجی مد نظر استفاده نمایند.

جهت اندازه گیری این متغیر ابتدا کارایی شرکت به کمک روش تحلیل پوششی داده‌ها محاسبه می‌شود. تحلیل پوششی داده‌ها، اثر بخشی نسبی واحدهایی که ورودی و خروجی مشابهی دارند را مورد سنجش قرار می‌دهد. کارایی یا ناکارایی هر واحد تصمیم‌گیرنده به عملکرد آن واحد در انتقال ورودی‌ها به خروجی‌هایش در مقایسه با دیگر واحدها در حوزه‌ای خاص، بستگی دارد. در این روش، مرز کارایی را بین صفر و یک برای شرکت‌ها خلق می‌کند. شرکت‌هایی با نمره کارایی یک، شرکت‌هایی بسیار کارا هستند و شرکت‌هایی با نمره کارایی کمتر از یک زیر مرز کارایی قرار دارند و باید با کاهش هزینه‌ها یا افزایش درآمددها به مرز کارایی برسند (دمرجان و همکاران، ۲۰۱۲). در این پژوهش مشابه روش ذکر شده به منظور بیان خروجی شرکت از متغیر فروش شرکت استفاده می‌نماید و برای ورودی از دارایی‌های ثابت، دارایی‌های نامشهود، بهای تام شده، هزینه‌های اداری، عمومی و فروش استفاده شده است که به دلیل دسترسی نداشتن به برخی داده‌ها، این متغیر در مدل لحاظ نشده است. مدل های زیر برای سنجش کارایی شرکت استفاده می‌گردد:

$$MAX\theta = \frac{SALE_{i,t}}{v1COGS_{i,t} + v2SG\&A_{i,t} + v3PPE_{i,t} + v4OtherINT_{i,t}}$$

در این مدل Sale_{i,t} در آمد حاصل از فروش؛ COGS_{i,t} بهای تمام شده کالای فروش رفته؛ SG&A_{i,t} هزینه‌های اداری عمومی و فروش؛ PPE_{i,t} خالص دارایی‌های ثابت؛ OtherINT_{i,t} دارایی نامشهود برای شرکت و MAX کارایی شرکت است. کارایی شرکت‌ها متأثر از دو عامل ویژگی‌های خاص شرکتی و توانایی مدیران است، پس از حذف ویژگی‌های خاص شرکتی، مقدار باقی مانده بیان کننده توانایی‌های مدیر می‌باشد.

Firm Efficiency= $\beta_0 + \beta_1 \ln \text{Total Assets} + \beta_2 \text{Market Share} + \beta_3 \text{Positive Free Cash Flow} + \beta_4 \ln \text{Age} + \beta_5 \text{Foreign Currency Indicator} + \epsilon_0$

که در این مدل، Firm Efficiency بیان کننده امتیاز کارایی شرکت از طریق روش تحلیل پوششی داده‌ها، Total Assets معرف جمع دارایی‌ها سپس لگاریتم گرفته می‌شود؛ Market Share سهم از بازار است که برای شرکت‌ها از رابطه پایین به دست می‌آید:

Market Share_t: مبلغ فروش در سال t تقسیم بر مبلغ فروش کل صنعت در پایان سال t

Free Cash Flow: بیانگر جریان های نقد آزاد مثبت است. اگر شرکتی جریان نقد مثبت داشته باشد، جریان نقد آزاد برابر یک و در غیر این صورت صفر در نظر گرفته می شود.

جریان نقد آزاد = سود عملیاتی + هزینه استهلاک - مالیات بر درآمد - هزینه بهره - سود سهام تقسیمی

Age: تعداد سال های فعالیت شرکت از زمان تأسیس می باشد سپس لگاریتم گرفته می شود.

Foreign Currency Indicator: نماد ارز خارجی و متغیر مجازی است در صورتی که شرکتی صادرات داشته باشد عدد یک و در غیر این صورت عدد صفر در نظر گرفته می شود.

R&D: هزینه تحقیق و توسعه تقسیم بر کل دارایی ها. در صورتی که هزینه تحقیق و توسعه نداشته باشیم صفر قرار می گیرد. از قسمت یادداشت های توضیحی استخراج می شود.

CAPEX: مخارج سرمایه ای می باشد؛ مخارجی که به منظور تحصیل دارایی ثابت و نامشهود صرف می شود. تقسیم بر دارایی های کل می نماییم.

۸- یافته های پژوهش

۱- آماره توصیفی

جدول ۱- آماره توصیفی (منبع: یافته های پژوهشگر)

انحراف معیار	کمترین	بیشترین	میانه	میانگین	
۱,۰۵	-۴,۴۳	۰,۱۰	-۱,۶۹	-۱,۵۳	اجتناب مالیاتی
۰,۳۳	۰,۱۱	۲,۲۵	۰,۹۸	۰,۹۵	ارزش شرکت
۰,۳۰	-۰,۴۹	۶,۷۳	۰,۰۳	۰,۰۶	سرمایه سازمانی
۱۶۰	۱۱,۳۶	۲۰,۷۶	۱۴,۸۴	۱۵,۸	اندازه شرکت
۰,۲۷	۰,۰۳	۴,۰۰	۰,۵۳	۰,۵۴	اهم مالی
۲۴,۶۹	-۵۴,۸۶	۸۰,۴۸	۱۰,۰۲	۲۸,۱۲	فرضت رشد
۰,۱۸	-۱,۰۶	۰,۶۸	۰,۱۲	۰,۱۴	بازده دارایی
۰,۴۴	۰	۱	۱	۰,۷۲	درآمد عملیات خارجی قبل از مالیات
۰,۲۴	۰,۰۰۱	۵,۱۰	۰,۰۳	۰,۰۷	وجه نقد عملیاتی
۰,۱۸	۰,۰۰۲	۰,۹۳	۰,۲۱	۰,۲۵	دارایی ثابت مشهود، ماشین آلات و تجهیزات
۰,۰۰۷	۰	۰,۰۵	۰,۱۰	۰,۰۴	دارایی نامشهود
۰,۳۰	-۳,۴۴	۰,۸۴	۰,۱۷	۰,۱۶	درآمد حقوق صاحبان سهام
۰,۱۱	-۰,۵۵	۰,۴۸	۰,۰۲	۰,۰۱۵	توانایی مدیران
۰,۰۰۱	۰	۰,۰۱	۰,۰۰	۰,۰۰۰۱	هزینه تحقیق و توسعه
۰,۲۸	-۰,۴۳	۱,۹۵	۰,۲۳	۰,۲۷	مخارج سرمایه

در این جدول وضعیت متغیرهای تمامی شرکت های نمونه بر اساس میانگین، میانه، بیشترین، کمترین، انحراف معیار، ارائه شده است.

۲- آزمون نرمال بودن متغیرها

نرمال بودن متغیرها یکی از پیش فرض های مهم رگرسیون است. در صورتی که متغیر وابسته نرمال نباشد ممکن است نتیجه صحیحی از آزمون به دست نیاید. جهت نرمال بودن متغیرها از چولگی و کشیدگی استفاده شده است. در صورتیکه چولگی و کشیدگی بین صفر تا ۶ باشد میتوان نتیجه گرفت داده های مربوط به متغیر از توزیع نرمال کافی برخوردار است. در غیر این صورت باایستی نرمال سازی انجام گردد.

با توجه به جدول ۲- مشخص شده داده های

متغیر چولگی و کشیدگی بین صفر تا ۶ می باشد و نشان دهنده این است که متغیرهای وابسته از توزیع نرمال کافی برخوردارند.

جدول ۲- آزمون نرمال بودن متغیرها؛ منبع: یافته های پژوهشگر

نتیجه	کشیدگی	چولگی	متغیرها
نرمال می باشد.	۲,۳۲	-۰,۰۳	اجتناب مالیاتی
نرمال می باشد.	۳,۷۷	۰,۰۳	ارزش شرکت

آزمون F لیمر و هاسمن: برای این که بتوان مشخص نمود که آیا استفاده از روش داده های پانل در برآورد مدل موردنظر کارآمد خواهد بود یا نه، از آزمون چاو یا F مقید و به منظور این که مشخص گردد کدام روش (اثرات ثابت و یا اثرات تصادفی) جهت برآورد مناسبتر است (تشخیص ثابت یا تصادفی بودن تفاوت های واحد های مقطعی) از آزمون هاسمن استفاده می شود.

جدول ۳- آزمون لیمر

مدل	آزمون اثرات	مقدار آماره	درجه آزادی	سطح معنی داری	نتیجه آزمون
مدل شماره ۱	F دوره	۲,۷۴	۱۰۴,۴۰	۰,۰۰	مدل داده های تابلویی (فرضیه اول)
مدل شماره ۲	F دوره	۲۱,۲۵	۱۰۴,۴۱	۰,۰۰	مدل داده های تابلویی (فرضیه دوم)

نتایج جدول ۳- نشان می دهد، مقدار سطح معنی داری در مدل کمتر از $0/05$ است در تیجه فرض H_0 رد و فرضیه H_1 تأیید می گردد، بنابراین می توان نتیجه گرفت که ناهمگنی فردی (اثرات فردی غیر قابل مشاهده) وجود دارد و باید از روش داده های تابلویی برای برآورد مدل استفاده کرد.

جدول ۴- آزمون هاسمن

فرضیه دوم	مدل اثبات ثابت	آماره کای اسکوئر	درجه آزادی	سطح معنی داری	نتیجه آزمون
فرضیه اول	مدل اثبات ثابت	۲۰,۰۳	۱۱	۰,۰۰	اثرات ثابت
فرضیه اول	مدل اثبات ثابت	۱۵,۷۴	۷	۰,۰۲	اثرات ثابت

نتایج جدول ۴- آزمون هاسمن نشان میدهد که سطح معنی داری آن که کمتر از $0/05$ می باشد، فرضیه H_0 آزمون در سطح اطمینان ۹۵٪ رد شده و فرضیه H_1 پذیرفته می شود. لذا لازم است مدل با استفاده از روش اثبات ثابت برآورد شود.

۳-۸- نتایج آزمون فرضیه پژوهش

هدف از آزمون فرضیه اول تحقیق بررسی این موضوع می باشد که آیا بین سرمایه سازمانی و اجتناب از مالیات ارتباط معناداری دارد یا خیر؟

با توجه به جدول ۵- مشخص می شود کل مدل با توجه به اینکه مقدار احتمال آماره p -value برابر $0/00$ و کمتر از $0/05$ می باشد لذا از لحاظ معنی داری مدل تایید می شود. ضریب تعیین مدل نیز گویای آن است که $0/75$ از اجتناب از مالیات شرکت ها توسط متغیرهای وارد شده در مدل تبیین می گردد. در بررسی معنی داری ضرایب با توجه به آماره مشخص می شود که سطح معنی داری برای متغیر سرمایه سازمانی برابر با $0/00$ و از $0/05$ کمتر می باشد، در نتیجه وجود ارتباط معنی داری بین سرمایه سازمانی و اجتناب از مالیات شرکت ها تایید می شود. بنابراین فرضیه اول تایید می شود. مثبت بودن ضریب متغیر سرمایه سازمانی ($0/45$) حاکی از آن است که ارتباط مالیات شرکت ها با متغیر وابسته یعنی اجتناب از مالیات شرکت ها دارد. یعنی با افزایش سرمایه سازمانی، اجتناب از مالیات شرکت ها به میزان ($0/45$) افزایش می یابد.

در خصوص متغیر کنترلی پژوهش، اندازه شرکت، با توجه به اینکه سطح معنی داری متغیر اندازه شرکت برابر با ($0/00$) و از $0/05$ کمتر می باشد و از لحاظ معنی داری تایید می گردد. مثبت بودن ضریب اندازه شرکت ($0/33$) حاکی از آن است که ارتباط مستقیم با متغیر وابسته یعنی اجتناب از مالیات شرکت ها وجود دارد. یعنی با افزایش یک واحدی اندازه شرکت ، اجتناب از مالیات شرکت ها نیز به میزان ($0/33$) افزایش می یابد.

جدول ۵- فرضیه اول؛ منبع: یافته های پژوهشگر

متغیر وابسته: اجتناب از مالیات					
عنوان متغیر	علامت متغیر	ضریب	آماره تی	سطح معنی داری	رابطه
جزء ثابت	C	-۱,۶۹	-۱,۰۵	۰,۲۹	
سرمایه سازمانی	OC	۰,۴۵	۳,۱۳	۰,۰۰	مستقیم و معنادار
اندازه شرکت	SIZE	۰,۳۳	۳,۳۸	۰,۰۰	مستقیم و معنادار
اهرم مالی	LEV	-۰,۰۹	-۰,۳۰	۰,۸۳	بی معنی
فرصت رشد	MTB	۰,۴۲	۴,۶۶	۰,۰۰	مستقیم و معنادار
بازده دارایی	ROA	۰,۸۱	۴,۸۶	۰,۰۰	مستقیم و معنادار
درآمد عملیات خارجی	FOR-INC	۰,۳۴	۱,۹۸	۰,۰۴	مستقیم و معنادار
وجه نقد عملیاتی	CASH	۰,۲۸	۵,۳۸	۰,۰۰	مستقیم و معنادار
دارایی مشهود - تجهیزات	PPE	۰,۲۹	۰,۵۸	۰,۵۵	بی معنی
دارایی نامشهود	INTAIN	-۸,۱۳	-۰,۶۴	۰,۵۱	بی معنی
درآمد حقوق صاحبان سهام	EQUITYNC	۰,۰۴	۰,۰۸	۰,۹۳	بی معنی
توانایی مدیران	MA-Score	۰,۳۷	۳,۹۲	۰,۰۰	مستقیم و معنادار
ضریب تعیین مدل					
دوربین واتسون					
آماره F					
(P-Value)					
$0/00000$					

در خصوص متغیر کنترلی پژوهش، فرصت رشد، با توجه به اینکه سطح معنی داری متغیر فرصت رشد برابر با (۰,۰۰) و از ۰,۰ کمتر می باشد و از لحاظ معنی داری تایید می گردد. مشتبه بودن ضریب فرصت رشد (۰,۴۲) حاکی از آن است که ارتباط مستقیم با متغیر وابسته یعنی اجتناب از مالیات شرکت ها وجود دارد. یعنی با افزایش یک واحدی فرصة رشد، اجتناب از مالیات شرکت ها نیز به میزان (۰,۴۲) افزایش می یابد.

در خصوص متغیر کنترلی پژوهش، بازده دارایی شرکت، با توجه به اینکه سطح معنی داری متغیر بازده دارایی برابر با (۰,۰۰) و از ۰,۰۵ کمتر می باشد و از لحاظ معنی داری تایید می گردد. مشتبه بودن ضریب بازده دارایی شرکت (۰,۸۱) حاکی از آن است که ارتباط مستقیم با متغیر وابسته یعنی اجتناب از مالیات شرکت ها وجود دارد. یعنی با افزایش یک واحدی بازده دارایی، اجتناب از مالیات شرکت ها نیز به میزان (۰,۸۱) افزایش می یابد.

در خصوص متغیر کنترلی پژوهش، درآمد عملیات خارجی شرکت، با توجه به اینکه سطح معنی داری متغیر درآمد عملیات خارجی برابر با (۰,۰۴) و از ۰,۰۵ کمتر می باشد و از لحاظ معنی داری تایید می گردد. مشتبه بودن ضریب درآمد عملیات خارجی شرکت (۰,۳۶) حاکی از آن است که ارتباط مستقیم با متغیر وابسته یعنی اجتناب از مالیات شرکت ها وجود دارد. یعنی با افزایش یک واحدی درآمد عملیات خارجی شرکت، اجتناب از مالیات شرکت ها نیز به میزان (۰,۳۶) افزایش می یابد.

در خصوص متغیر کنترلی پژوهش، وجه نقد عملیاتی شرکت، با توجه به اینکه سطح معنی داری متغیر وجه نقد عملیاتی برابر با (۰,۰۰) و از ۰,۰۵ کمتر می باشد و از لحاظ معنی داری تایید می گردد. مشتبه بودن ضریب وجه نقد عملیاتی شرکت (۰,۲۸) حاکی از آن است که ارتباط مستقیم با متغیر وابسته یعنی اجتناب از مالیات شرکت ها وجود دارد. یعنی با افزایش یک واحدی وجه نقد عملیاتی، اجتناب از مالیات شرکت ها نیز به میزان (۰,۲۸) افزایش می یابد.

در خصوص متغیر کنترلی پژوهش، توانایی مدیران شرکت، با توجه به اینکه سطح معنی داری متغیر توانایی مدیران برابر با (۰,۰۰) و از ۰,۰۵ کمتر می باشد و از لحاظ معنی داری تایید می گردد. مشتبه بودن ضریب توانایی مدیران شرکت (۰,۳۷) حاکی از آن است که ارتباط مستقیم با متغیر وابسته یعنی اجتناب از مالیات شرکت ها وجود دارد. یعنی با افزایش یک واحدی توانایی مدیران، اجتناب از مالیات شرکت ها نیز به میزان (۰,۳۷) افزایش می یابد.

دیگر متغیرهای کنترلی شامل اهرم مالی، دارایی مشهود، دارایی نامشهود، درآمد حقوق صاحبان سهام با توجه به اینکه سطح معنی داری این متغیرها بیشتر از ۰,۰۵ می باشد لذا از لحاظ ارتباط و معنی داری تایید نمی گردد.

آماره دوربین واتسون به منظور بررسی استقلال خطاهای از یکدیگر استفاده میشود که اگر مقدار آماره دوربین واتسون در فاصله ۱,۵ تا ۲,۵ باشد فرض همبستگی بین خطاهای رده میشود و می توان از رگرسیون استفاده کرد. مقام آماره دوربین واتسون در این جدول ۲,۲۴ می باشد و این عدد نشان میدهد که خطاهای از یکدیگر مستقل هستند و بین خطاهای خود همبستگی وجود ندارد و فرض همبستگی بین خطاهای رده میشود و میتوان از رگرسیون استفاده کرد.

۴-۸- نتایج آزمون فرضیه دوم پژوهش

هدف از آزمون فرضیه دوم تحقیق بررسی این موضوع می باشد که آیا بین سرمایه سازمانی و ارزش شرکت ارتباط معناداری دارد یا خیر؟

جدول ۶- فرضیه دوم؛ منبع : یافته های پژوهشگر

متغیر وابسته: ارزش شرکت					
رابطه	سطح معنی داری	آماره تی	ضریب	علامت متغیر	عنوان متغیر
	۰,۰۰	-۱۱,۷۰	-۱,۰۸	C	جزء ثابت
مستقیم و معنادار	۰,۰۰	۲,۶۶	۰,۱۴	OC	سرمایه سازمانی
مستقیم و معنادار	۰,۰۰	۲۳,۳۷	۰,۱۴	SIZE	اندازه شرکت
مستقیم و معنادار	۰,۰۰	۵,۷۱	۰,۱۵	LEV	اهرم مالی
مستقیم و معنادار	۰,۰۰	۳,۳۱	۰,۰۴۴	ROA	بازده دارایی
بی معنی	۰,۱۱	-۱,۵۸	-۷,۵۴	RD	هزینه تحقیق و توسعه
مستقیم و معنادار	۰,۰۰	۶,۱۹	۰,۰۶	CAPEX	خارج سرمایه ای
مستقیم و معنادار	۰,۰۲	۲,۲۴	۰,۱۵	PPE	دارایی مشهود - تجهیزات
۰,۹۸	ضریب تعیین مدل				
۱,۷۷	دوربین واتسون				
۱۹۱,۶۹ (۰/۰۰۰۰)	F آماره (P-Value)				

۹- بحث و نتیجه گیری

این پژوهش به مطالعه ارتباط میان سرمایه سازمانی، اجتناب از مالیات و ارزش شرکت (شواهدی از بورس اوراق بهادار تهران) پرداخته شده است. نتایج به دست آمده از فرضیه اول مشخص شد بین سرمایه سازمانی و اجتناب از مالیات رابطه مستقیم و معنی داری وجود دارد. نتایج به دست آمده بیانگر این است که سرمایه سازمانی برای هر شرکتی بسیار کارایی دارد. سرمایه سازمانی با ارائه راهکارهایی شرکت را از پرداخت مالیات بیشتر جلوگیری می نماید. این در شرایطی است که وضعیت بازار شرکت نوسان قیمتی شدیدی باشد و از قیمت تمام شده محصول در صورتی که بخواند کالاها یا محصولات خود را به فروش برسانند پایین تر باشد. در این صورت اگر وارد بازار کنند با شکست مواجه می شوند. هدف شرکت کسب بازدهی است. از طرفی شرکت ها در مقابل سرمایه گذاران تعهد دارند. در صورتی که شرکت بازدهی کسب نکند و ثروت سهامداران زیاد نشود شرکت به نوعی اعتبار خود را از دست می دهد. شرکت در صورتی که شرایط بحرانی دارد میتواند فروش خود را کمتر کند تا هزینه مالیات کمتری بپردازد. باید توجه داشت اجتناب از مالیات با فرار مالیات بسیار متفاوت است. شرکت به منظور ارتقا و بهبود وضعیت میتواند این اقدام را انجام دهد. شرکت می تواند با استفاده از سرمایه سازمانی خود که کارکنان توانمند هستند ارزش شرکت بالا ببرد. سرمایه سازمانی به دلیل راهکارهای صحیح و به موقع و مشاوره درست میتواند وضعیت شرکت و عملکرد شرکت را بالا ببرند. ارزش شرکت زمانی بالاتر می رود که شرکت در دستیابی به اهداف خود و تامین منافع سهامداران تلاش نماید. و ارزش شرکت را در سطح بالا نگه دارد.

با توجه به جدول ۶- مشخص می شود کل مدل با توجه به اینکه مقدار احتمال آماره p -value برابر ۰,۰۰ و کمتر از ۰,۰۵ می باشد لذا از لحاظ معنی داری مدل تایید میشود. ضریب تعیین مدل نیز گویای آن است که ۰,۹۸ از ارزش شرکت ها توسط متغیرهای وارد شده در مدل تبیین می گردد.

در بررسی معنی داری ضرایب با توجه به آماره مشخص میشود که سطح معنی دارای برای متغیر سرمایه سازمانی برابر با ۰,۰۰ و از ۰,۰۵ کمتر می باشد، در نتیجه وجود ارتباط معنی داری بین سرمایه سازمانی ارزش شرکت ها تایید می شود بنابر این فرضیه دوم تایید میشود. مثبت بودن ضریب متغیر سرمایه سازمانی (۰,۱۴) حاکی از آن است که ارتباط مستقیم با متغیر وابسته یعنی افزایش سرمایه سازمانی ، ارزش شرکت ها به میزان (۰,۰۱۴) افزایش می یابد.

در خصوص متغیر کنترلی پژوهش، اندازه شرکت، با توجه به اینکه سطح معنی داری متغیر اندازه شرکت برابر با (۰,۰۰) و از ۰,۰۵ کمتر می باشد و از لحاظ معنی داری تایید می گردد. مثبت بودن ضریب اندازه شرکت (۰,۱۴) حاکی از آن است که ارتباط مستقیم با متغیر وابسته یعنی ارزش شرکت وجود دارد. یعنی با افزایش یک واحدی اندازه شرکت ، ارزش شرکت نیز به میزان (۰,۰۱۴) افزایش می یابد.

در خصوص متغیر کنترلی پژوهش، اهرم مالی، با توجه به اینکه سطح معنی داری متغیر اهرم مالی برابر با (۰,۰۰) و از ۰,۰۵ کمتر می باشد و از لحاظ معنی داری تایید می گردد. مثبت بودن ضریب اهرم مالی (۰,۱۵) حاکی از آن است که ارتباط مستقیم با متغیر وابسته یعنی ارزش شرکت وجود دارد. یعنی با افزایش یک واحدی اهرم مالی، ارزش شرکت نیز به میزان (۰,۰۱۵) افزایش می یابد.

در خصوص متغیر کنترلی پژوهش، بازده دارایی، با توجه به اینکه سطح معنی داری متغیر بازده دارایی برابر با (۰,۰۰) و از ۰,۰۵ کمتر می باشد و از لحاظ معنی داری تایید می گردد. مثبت بودن ضریب بازده دارایی (۰,۰۴۴) حاکی از آن است که ارتباط مستقیم با متغیر وابسته یعنی ارزش شرکت وجود دارد. یعنی با افزایش یک واحدی بازده دارایی، ارزش شرکت نیز به میزان (۰,۰۴۴) افزایش می یابد.

در خصوص متغیر کنترلی پژوهش، مخارج سرمایه ای، با توجه به اینکه سطح معنی داری متغیر بازده دارایی برابر با (۰,۰۰) و از ۰,۰۵ کمتر می باشد و از لحاظ معنی داری تایید می گردد. مثبت بودن ضریب مخارج سرمایه ای (۰,۰۰۶) حاکی از آن است که ارتباط مستقیم با متغیر وابسته یعنی ارزش شرکت وجود دارد. یعنی با افزایش یک واحدی مخارج سرمایه ای، ارزش شرکت نیز به میزان (۰,۰۰۶) افزایش می یابد.

در خصوص متغیر کنترلی پژوهش، دارایی مشهود ، با توجه به اینکه سطح معنی داری متغیر دارایی مشهود برابر با (۰,۰۰) و از ۰,۰۵ کمتر می باشد و از لحاظ معنی داری تایید می گردد. مثبت بودن ضریب دارایی مشهود (۰,۰۱۵) حاکی از آن است که ارتباط مستقیم با متغیر وابسته یعنی ارزش شرکت وجود دارد. یعنی با افزایش یک واحدی دارایی مشهود ، ارزش شرکت نیز به میزان (۰,۰۱۵) افزایش می یابد.

آماره دوربین واتسون به منظور بررسی استقلال خطاهای از یکدیگر استفاده میشود که اگر مقدار آماره دوربین واتسون در فاصله ۱,۵ تا ۲,۵ باشد فرض همبستگی بین خطاهای را دیگر میشود و می توان از رگرسیون استفاده کرد. مقدار آماره دوربین واتسون در این جدول ۱,۷۷ می باشد و این عدد نشان میدهد که خطاهای از یکدیگر مستقل هستند و بین خطاهای خود همبستگی وجود ندارد و فرض همبستگی بین خطاهای را دیگر میشود و میتوان از رگرسیون استفاده کرد.

نتایج این تحقیق مطابق با تحقیقات خارجی حسن و همکاران (۲۰۲۱)، فرانسیس و همکاران (۲۰۲۱) و مطابق با تحقیقات داخلی سجادی و قجریگی (۱۴۰۰) می‌باشد.

منابع

۱. بخردی نسب، وحید (۱۴۰۰). تاثیر اجتناب مالیاتی بر سرمایه گذاری کار با در نظر گرفتن نقش تعدیل گر توانایی مدیریت و راهبری شرکتی: رویکردی نوین در سنجش اجتناب مالیاتی در سطح اقتصاد، مجله اقتصادی، ۹۰(۹۵-۹۶). magiran.com/p2331627
۲. ثقیل، علی، عالی فامیان، مجتبی. (۱۳۹۸). رابطه بین توانایی مدیریت و حق‌الزحمه حسابرسی با تأکید بر نقش درماندگی مالی. پژوهش‌های تجربی حسابداری، ۳(۳)، ۲۲۱-۲۴۴. doi: 10.22051/jera.2018.19457.2000
۳. سجادی، سحر؛ قجریگی، مهسا، (۱۴۰۰). بررسی تاثیر سطح سرمایه سازمانی بر نگهداشت وجه نقد در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، ۴۸(۴)، ۱۷-۳۰. magiran.com/p230800
۴. محفوظی، غلامرضا؛ ابوالحسنی، محمدتقی؛ شیرپور‌آبکنار، حدیقه، (۱۳۹۷). بررسی سرمایه سازمانی و رفتار چسبنده هزینه‌های فروش، عمومی و اداری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران (با استفاده از مدل‌های ABJ و گستردگی)، فصلنامه دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، ۲۶(۷)، ۱۵۹-۱۷۴. magiran.com/p1843461
۵. نوبخت، مریم؛ نوبخت، یونس (۱۴۰۰). تاثیر اجتناب از پرداخت مالیات بر معیارهای حسابداری ارزش شرکت: جریان نقد آزاد برای واحد تجاری و جریان نقد آزاد ناشی از کسب و کار، فصلنامه مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۱۷(۶۸)، ۹۷-۱۱۹. magiran.com/p2251010
6. Atkeson, A., Kehoe, P.J., 2005. Modeling and measuring organization capital. *J. Polit. Econ.* 113 (5), 1026–1053.
7. Demerjian, P.R., Lev, B., Lewis, M.F., McVay, S.E., 2012. Managerial ability and earnings quality. *Account. Rev.* 88 (2), 463–498.
8. Dyring, S.D., Lindsey, B.P., Throckmorton, J.R., 2013. Exploring the role Delaware plays as a domestic tax haven. *J. Financ. Econ.* 108 (3), 751–772.
9. Eisfeldt, A.L., Papanikolaou, D., 2013. Organization capital and the cross-section of expected returns. *J. Financ.* 68 (4), 1365–1406.
10. Eisfeldt, A.L., Papanikolaou, D., 2014. The value and ownership of intangible capital. *Am. Econ. Rev.* 104 (5), 189–194.
11. Francis, B., Mani, S. B., Sharma, Z., & Wu, Q. (2021). The impact of organization capital on firm innovation. *Journal of Financial Stability*, 53, 100829. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.jfs.2020.100829>
12. Gupta, K., & Krishnamurti, C. (2021). Corporate social responsibility, competition, and firm value. *Pacific-Basin Finance Journal*, 68, 101622. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.pacfin.2021.101622>
13. Hasan, M. M., Lobo, G. J., & Qiu, B. (2021). Organizational capital, corporate tax avoidance, and firm value. *Journal of Corporate Finance*, 70, 102050. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.jcorpfin.2021.102050>
14. Lampenius, N., Shevlin, T., & Stenzel, A. (2021). Measuring corporate tax rate and tax base avoidance of U.S. Domestic and U.S. multinational firms. *Journal of Accounting and Economics*, 72(1), 101406. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2021.101406>
15. Peters, R.H., Taylor, L.A., 2017. Intangible capital and the investment-q relation. *J. Financ. Econ.* 123 (2), 251–272.
16. Wang, W., Wang, H., & Wu, J. (2021). Mixed ownership reform and corporate tax avoidance: Evidence of Chinese listed firms. *Pacific-Basin Finance Journal*, 69, 101648. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.pacfin.2021.101648>

Investigating the Relationship between Organizational Capital, Tax Avoidance and Firms Value Evidence from Tehran Stock Exchange

Abstract

This Research, with the aim of investigating the Relationship between Organizational Capital, Tax Avoidance and Firm Value (Evidence from the Tehran Stock Exchange) during the years 2016-2020 has been studied. The Research method is correlational. The statistical population of this study is all companies listed on the Tehran Stock Exchange that 105 Companies were selected by systematic elimination method. The analysis obtained from the data in the first hypothesis shows that there is a significant Relationship between Organizational Capital and Tax Avoidance.

The Result of the Second Hypothesis also indicated that there is a Significant Relationship between Organizational Capital and Firm value

Keywords: Organizational Capital, Tax Avoidance, Firm value, Tehran Stock Exchange